

ALASEHİR KONGRESİ'NE KATILANLAR VE SOSYAL STATÜLERİ

Göktuğ İPEK

Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Tarih Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi

ÖZ

Kongreler, Kurtuluş Savaşı'na ve bağımsızlığa giden yolda oldukça önemlidir. Ülkede işgalin en yoğun yaşandığı Batı Anadolu'da gerçekleştirilen kongreler ise ayrı bir öneme sahiptir. Haziran 1919'dan Mart 1920'ye kadar Batı Anadolu'da yapılan çeşitli kongrelerle Milli Mücadele'de önemli eşikler aşılmış ve ilerisini etkileyecek kararlar alınmıştır. Bu kongrelerin çoğu her ne kadar yerel kongreler olsalar da, ülkenin kaderinde önemli role sahiptirler. Bu kongrelerden biri olan Alaşehir Kongresi de, Batı Anadolu'daki kongreler silsilesinin en mühimlerindenidir. 16-25 Ağustos 1919 tarihleri arası gerçekleştirilen kongre aynı zamanda, Manisa bölgesinde yapılan tek kongre olma özelliğine de sahiptir. Gerek alınan kararlar gerekse katılımcılarıyla hem kendinden sonraki kongrelere ve hem de ülkedeki gelişmelere etki etmiştir.

Tüm bu sebeplerden dolayı Alaşehir Kongresi'ne katılanların irdelenmesi önem arz etmektedir. Zira Batı Anadolu'nun birçok yerinden gelerek kongreye katılan kişiler, Milli Mücadele'de etkin görevler üstlenerek değerli hizmetlerde bulunmuştur. Bu çalışmayla aynı zamanda bugün hayatları hakkında kısmen bilgi sahibi olsak da çoğu karanlıkta kalmış olan kongre delegelerine dikkat çekilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Milli Mücadele, Batı Anadolu Kongreleri, Alaşehir Kongresi, Alaşehir Kongresi'ne katılanlar, sosyal statü

PARTICIPANTS TO ALASEHİR CONGRESS AND SOCIAL STATUS

ABSTRACT

Congressess are very important in the way leading to independence and the Independence War. On the other hand, the congresses in the Western Anatolia, where the invasion in the country was deeply felt, is of particular importance. Thanks to a number of congresses held in the Western Anatolia from June-1919 to March-1920, important thresholds were overcome in the War of Independence and the decisions to affect the future were taken. Even though they were local congresses in character, they had an important role for the future of the country. Alaşehir Congress, one of these congresses, is one of the most important pillars of the series of congresses. The Congress, held between 16 and 25 of August, 1919, bears the characteristics of being the only congress held in Manisa region. This congress had an impact on both the following congresses and the country in terms of both the decisions taken and its participants.

On account of all these reasons, it is of considerable importance to study the

participants of the Alaşehir Congress. Congress delegates from various parts of Anatolia undertook active posts in the War of Independence and served the country. The purpose of this study is to draw attention to the delegates of this congress, most of whom have been known only a little despite their contribution to the Independence War.

Keywords: *War of Independence, Congresses of The Western Anatolia, The Alaşehir Congress, The Participants of the Alaşehir Congress, social statu*

I. Giriş

15 Mayıs'ta İzmir'in işgali ve 25 Mayıs 1919 Manisa'nın işgali ülkede olduğu gibi Manisa ve çevresinde de büyük yankı uyandırmıştır. Manisa'nın işgali günlerinde Akhisar'da bulunan 17. Kolordu Kumandan Vekili Albay Bekir Sami (Günsav) Bey, Alaşehir'e gelmiş ve şehri Yunan işgaline karşı hazırlık yapar halde bulmuştur. Alaşehir'deki bu milli kuvvetlerin başında Mustafa (Şahyar) Bey vardır. Bekir Sami Bey'in de gelmesiyle Alaşehir Kuva-yı Milliye'si daha da güçlenmiştir.

Alaşehir Kongresine kadar Batı Anadolu'da dört kongrenin toplandığı görülmektedir. Bu kongrelerin ilki Yunan işgallerinden yaklaşık iki ay kadar önce 17–19 Mart 1919 tarihleri arasında İzmir'de, İzmir Müdafaa-i Hukuk-ı Osmaniye Cemiyeti tarafından düzenlenmiştir (Turan, 1975, s.148). Yunan işgalinden sonra Batı Anadolu'daki ilk yerel kongre ise Balıkesir'de yapılmıştır. I. Balıkesir Kongresi olarak bilinen bu kongre 28 Haziran–12 Temmuz 1919 tarihleri arasında toplanmıştır. Bunu II. Balıkesir Kongresi (26–30 Temmuz 1919) ve I. Nazilli Kongresi (6–9 Ağustos 1919) takip etmiştir. İşte Alaşehir Kongresi Batı Anadolu'da toplanan kongrelerin beşincisidir. Kongre 16–25 Ağustos 1919 tarihleri arasında toplanmıştır, Ahmet Aydın Bolak kongrenin 18–30 Ağustos tarihleri arasında toplandığını belirtse de başka hiçbir kaynakta bu bilgiye rastlanmamıştır (Bolak, 1990, s.124). Kongrenin düzenlenmesine Balıkesir Hareket-i Milliye Merkez Heyeti öncülük etmiştir (Turan, 1991, s.282). Ayrıca Genelkurmay Başkanlığı'nın kitabında Alaşehir Kongresi'nden "Harekâtı Milliye ve Reddi İlhak Büyük Kongresi" olarak bahsedilmektedir. Fakat diğer kaynakların hiçbirinde böyle bir isimlendirmeye rastlanmamıştır (Türk İstiklal Harbi, 1999, s.171).

Kongreye Batı Anadolu'nun 22 merkezinden 45 kişi katılmıştır. Kongrenin ilk gününde Manisa (Saruhan) delege Bahri Bey'in Aydın, Nazilli ve Denizli'ye mektup götürmesi ve bu bölgelerden de temsilci talep edilmesi kararı alınmıştır (Albayrak, 1998, s.142). Bu üç şehirden katılan delegelerle delege sayısı 48'e çıkmıştır. Sıtkı Aydın, kongreye 42 kişinin katıldığını belirtmiştir. Ancak bu çalışma sonucunda katılan delege sayısının 48 olduğu tespit edilmiştir (Aydın, 1993, s.164).

Kongre ilk olarak Hüseyinzade Mustafa Bey'in evinde toplanmış, daha sonra genel bir yerde yapılmasına karar verilerek Fevziye Mektebi'nde çalışmalarını devam ettirmiştir. Alaşehir Kongresi ile Kuva-yı Milliye'nin daha iyi örgütlenmesi ve eksikliklerinin giderilmesi yolunda önemli adımlar atılmıştır. Ayrıca Batı Anadolu'daki diğer kongrelere nazaran çok sayıda Kuva-

yı Milliye merkezini bir araya getirmiştir (Albayrak, 1998, s.139). Bu kongre, Güney ve Kuzey Ege'deki direnişi ve askeri gücü birleştirme ve bunları Kuva-yı Milliye adı altında ortak bir paydada toplama ihtiyacından ortaya çıkmıştır (Tanör, 2009, s.129). II. Balıkesir ve I. Nazilli kongreleri ile yerel kurtuluş hareketleri yöresel bir hal almıştır. Batı'daki cephelerin tam ortasında yer alan Alaşehir'de düzenlenen kongre ile de yerel olmaktan çıkarak bölgesel bir mahiyet kazanmıştır (Tanör, 2009, s.127). Ancak kongrede ortaya atılan ideolojik fikirlerin etkisi altında alınan kararlar, Erzurum ve Sivas Kongresi kararlarının paralelinde olmamıştır. Teşkilatlanma açısından ise teoride iyi olmasına karşın, pratikteki teşkilatsızlık önlenememiştir. Fakat kongrenin toplanışındaki fedakârca ve vatanperverce davranış, kongrenin daima takdirle anılmasına yol açmıştır (Bayar, 1997, s.28).

Alaşehir Kongresi'nde, teşkilatı yaygınlaştırmak için "Harekât-ı Milliye Talimatnamesi" hazırlanmıştır. Cephe ve cephe gerisinde her türlü idari yetki yeniden düzenlenmiş, böylece silahlı direnişçilere sayısal esneklik kazandırılmıştır. Bununla hem direnişin mali yükünü minimuma indirmek ve hem de üretimimin sürekliliğini sağlamak amaçlanmıştır (Yaman, 1988, s.93). Kongrede alınan kararlar, Batı Anadolu'nun tümünde örgütlenme sağlamaya çalışması ve alınan kararların III. Balıkesir Kongresi ve II. Nazilli Kongresi tarafından kabul edilip uygulanması bakımından çok mühimdir (Polat, 2012, s.239). Aynı zamanda Erzurum'dan Mustafa Kemal Paşa'nın Ali Fuat Paşa aracılığıyla Alaşehir Kongresi'ne bir telgraf çekmiş olması Mustafa Kemal'in de bu kongreye ne kadar önem verdiğinin göstergesidir (Selek, 2000, s.291).

II. Alaşehir Kongresi'ne Katılanlar

Konunun daha iyi anlaşılabilmesi ve kongreye katılanların kimliklerinin daha iyi verilebilmesi açısından delegelerin temsil ettikleri bölgeye göre kategorileştirilmesi daha uygun bulunmuştur. Kongreye çeşitli nedenlerden ötürü geç katılanlar olduğu gibi, mazeret bildirerek ayrılanlar ve ayrılanların yerine yeni delege gönderen kazalar da olmuştur.

A. Alaşehir

Akif (Öztürk)¹ (1882–1940): Mütevellizade ailesindedir. 1882 Alaşehir doğumludur. Milli Mücadele döneminde Alaşehir Kuva-yı Milliye'sinin kuruluşunda çalışmıştır. Galip ve Mustafa Beylerle Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ni kurmuş ve Alaşehir Kongresi'nin toplanmasında aktif rol almıştır. Muhtemelen kardeşi olan Mütevellizade Tevfik ve Akif Beyler Alaşehir'in en nüfuzlu ve zengin kişileridir (Kaygusuz, 2002, s.162). II. Nazilli Kongresi'ne de Alaşehir delegesi olarak katılmıştır (Dayı, 1998, s.85).

¹ Delegelerin fotoğrafları için Enver Konukçu'nun "Alaşehir Kongresi" kitabından faydalanılmıştır.

Alaşehir'in Yunanlılar tarafından işgali üzerine önce Afyon, sonra Antalya'ya gitmiştir. Bir süre de Rodos adasında kalmıştır. Zaferden sonra tekrar Alaşehir'e gelerek yakıp-yıkılmış şehrin eski haline getirilmesine yardım etmiştir.

1 Mart 1925–17 Temmuz 1926 ve 1 Kasım 1934–18 Ocak 1940 tarihleri arasında iki kez belediye başkanlığı yapmıştır. Ayrıca III. Dönem Manisa milletvekilliği de yapmıştır. Mecliste Bayındırlık ve Seçim Mazbatalarını İnceleme Komisyonu'nda çalışmıştır (Öztürk, 1995, s.466). 31 Ocak 1940'da Alaşehir'de vefat etmiştir (Konukçu, 2000, s.58).

Ali (Yağas) (1855–1945): Ailesi aslen Kirazlı olan Ali Bey, ticaret sebebiyle Alaşehir'e gelmiştir. Milli Mücadele'ye ve Alaşehir Kongresi'ne katılmıştır. Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'ne yardımcı olmuş ve Kuva-yı Milliye'nin iase kolunda çalışmıştır. 1934'te "Yağas" soyadını almıştır. 3 Aralık 1945'te vefat etmiştir (Albayrak, 1998, s.141).

Cevdet (Ünlü) (1885–1938): Cevdet Bey, 1885 yılında Alaşehir'de doğmuştur. Alaşehir'in eski çiftçi ve tüccarlarından olan Hacı Himmetağazadeler'dendir. Himmet Ağa ve Rakibe Hanım'ın oğludur. 7 Ağustos 1938'de ölmüştür. Bezmi Nusret Kaygusuz'un anılarında Cevdet Bey olarak değil Cevat Bey olarak geçmektedir. Ancak yararlanılan diğer tüm kaynaklarda Cevdet Bey olarak geçmektedir (Kaygusuz, 2002, s.180).

Galib (Alakant) (?-?): Galip Bey, 19. yüzyılın son çeyreği içinde doğmuş ve 1922–1924 arasında İzmir'de vefat etmiştir. Binbaşızade ailesinden olan Galib Bey, Mütareke döneminde Alaşehir Belediye başkanı idi. İzmir 'in işgali üzerine Mustafa Şahyar, Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti'nin ve gönüllü bir müfrezenin kurulması için, Galip Bey'de bağımsız bir hükümet kurulması için Bezmi Nusret Bey'e başvurmuşlardır (Günay, 2013, s.135). Galip Bey Alaşehir halkının destekçisi olmuştur. Kongre esnasında çok çalışmış, Çerkez Ethem–Mustafa Bey anlaşmazlığında, Mustafa Beyin yanında yer almıştır. Yunan işgali üzerine şehirden ayrılmış, kurtuluştan sonra geri dönmüştür. Oğlu Muammer Alakant, Ticaret Bakanlığı müşavirliği, VIII ve X. Dönem Manisa, IX. dönem Zonguldak milletvekilliği yapmıştır (Bayar, 1997, s.208).

Mustafa (Şahyar) (1882–1945): Halepli Halil Hüseyin Paşa'nın ve Fatma Hanım'ın oğludur. Mütevellizadeler'dendir. Milli Mücadele'nin başında Alaşehir'in en önemli liderlerinden birisidir. Alaşehir cephesini kurmuş ve Mazlum Bey, Poslu Mestan Efe, Poyraz Ağaları ile Yunanlılara karşı direnmiştir. Önceleri Çerkez Ethem ile arası iyi olsa da, Kopuk Osman olayı yüzünden Çerkez Ethem ve ağabeyleriyle arası açılmıştır. Alaşehir Kongresi'nin toplanmasında önemli bir rol üstlenen Mustafa Bey, Çerkez Ethem'in Alaşehir'i kuşatması üzerine, Kuva-yı Milliye'ye zarar vermemek için birkaç arkadaşı ile beraber şehri terk etmiştir. Afyon'daki bir arkadaşı vasıtasıyla Çerkez Ethem'in takibinden kurtulmuş ve İstanbul'daki akrabalarının yanına gitmiştir. Olayı

öğrenen İngiliz gizli servisi yetkilileri, durumu Londra'ya rapor etmiştir. Kurtuluştan sonra vaktini Alaşehir ve İzmir'de geçiren Mustafa Bey, çiftçilikle uğraşmıştır. Bezmi Nusret Kaygusuz "Bir Roman Gibi" isimli anı kitabında ondan övgüyle söz etmiştir (Kaygusuz, 2002, s.180). Ayrıca Celal Bayar tarafından milletini seven, efendi bir kişi olarak vasıflandırılmıştır (Bayar, 1997, s.47). 2 Temmuz 1945 yılında vefat etmiştir (Alaşehir Kongresi, 1988, s.VII).

Nazmi (Musal) (1871–1928): Alaşehir eşraflarındandır. Milli Mücadele'de Alaşehir'de Kuva-yı Milliyeci olarak çalışmış, Kongre'ye katılarak düşmana karşı Manisa ve çevresinin örgütlenmesine katkıda bulunmuştur. Kongrede esnasında hiçbir oturumda söz almadığı gibi hiçbir komisyonda da görev almamıştır. 17 Aralık 1928'de ölmüştür.

Ömer (Ünlü) (1881–1951): Edhembeyzade Ömer, 1881'de Alaşehir'de doğmuştur (Çoker, 1994, s.843). Redd-i İlhak Cemiyetleri'nde görev almıştır. Alaşehir Kongresi'nde ise Kongre Kâtipliği yapmıştır. Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nin tatilinden sonra yapılan seçimlerde Manisa/Saruhan mebusu olmuş ve Birinci Dönem Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde milletvekili olarak görev yapmıştır. Mecliste Sağlık-Sosyal Yardım,

İktisat, Tapu-Kadastro, Mali Kanunlar Komisyonları'nda çalışmıştır. Ayrıca İktisat, Tapu-Kadastro ve Mali Kanunlar Komisyonları'nda kâtiplik yapmıştır.

Milletvekilliği sona erince tekrar Alaşehir'e dönerek çiftçilik ve ticaretle uğraşmıştır. Ağustos 1935'te CHP Manisa Başkanlığı'nın Genel Sekreterliğe Ömer Ünlü hakkında yazdığı yazıda, Ünlü'yü Manisa'da tanıyan kimse olmadığı ve bu isimle Manisa'dan milletvekilli çıkmadığı belirtilmiştir (Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi, Fon No: 490.1-0-0, Kutu No: 522, Dosya No: 293, Sıra No: 2, Sayfa: 57, Yıl: 1935). Bunun doğru olmadığını il başkanlığı da anlamış olacak ki, Eylül ayındaki bir belgede Genel Sekreterliğin, Ünlü ile ilgili sorduğu sorulara yanıtlar verilmiştir. Bu yanıtlarda ne zaman milletvekili seçildiği, nerede oturduğu ve ne iş yaptığı ve maddi durumu belirtilmiştir (BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s. 56, 1935). Bu belgeden Ünlü'nün gerçekten zor şartlar altında yaşadığı anlaşılmaktadır. Zira partinin kendisinin içinde bulunduğu durumla ilgilenmesinden dolayı duyduğu mutluluğu belirten bir belge de Ömer Bey'in yaşadığı sıkıntıları kanıtlamaktadır (BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s. 55, 1935). Ancak partinin kendisine maaş bağladığına dair hiçbir belge mevcut değildir. Ayrıca kendisi 1 Şubat 1940–3 Ekim 1941 arasında Alaşehir belediye başkanlığı da yapmıştır (Çoker, 1994, s.844). Enver Konukçu eserinde Ömer Bey'in 3 Ekim değil de 30 Kasım 1941'e kadar Belediye Başkanlığı yaptığını belirtilmiştir. (Konukçu, 2000, s.11).

1941 yılında çıkarılan bir kararname ile TBMM'nin birinci devresinde milletvekilliği yapan ve kararnamenin çıktığı tarihlerde yardıma muhtaç olanlara para yardımı yapılmasına karar verilmiştir. Bu kapsamda yardıma muhtaç olan 31 kişi tespit edilmiştir. Emekli maaşı, halen memur olanların

memuriyet ücreti veya herhangi bir arazisi ya da emlakı olanlardan geliri 95 liradan az olanlar, bu kapsama alınmıştır. Hiçbir emekli maaşı ya da memur geliri olmayanlara; 95 lira, memuriyet maaşı ya da diğer gelirleri en fazla 50 lira olanlara; 50 lira ve son olarak geliri 70 lira olanlara da; ayda 25 lira verilmesi uygun görülmüştür (BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s. 49-50, 1941). Ünlü, CHP Genel Sekreterliğine gönderdiği bir mektupta, mali durumunun kötülüğünden, belediye reisliğinden aldığı 100 liranın borcu sebebiyle bir kısmı kesildiği için geriye kalanla ailesini geçindiremediğinden ve bu sebepten dolayı belediye reisliği vazifesini de layıkıyla yapamadığından yakınmaktadır (“Ekler” kısmında Ömer Ünlü’nün kişisel bilgilerine ve ona yapılan yardımlara ait belge örnekleri mevcuttur). Bu nedenle çıkarılan yasaya kendisinin de dâhil edilmesini istemiştir (BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s. 53, 1941). Bu karşılık olarak Genel Sekreterliğin, Manisa İdare Heyeti Reisliği’ne yazdığı yazıda Ünlü’nün durumu iyi olduğu için değerlendirmeye alınmadığı, ancak kendisinin başvurusu sonucu karar verilmesi için hakkında gerekli bilgilerin gönderilmesi talep edilmiştir (BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s. 52, 1941). Kendisiyle ilgili bilgilerin yer aldığı belgeden anlaşılmaktadır ki, yalnızca mahkeme tarafından kendisine verilmiş 50 dönüm arazisi vardır. Ailesinin Dereköy’de 300 dönüm arazisi varsa da, hissesi “şayialı” olduğu için faydalanılamamaktadır. Kendisi evli ve 6 çocuk babasıdır. Bu bilgilerin ardından Ömer Bey’in ne zaman partiye üye olduğu, partide ne gibi görevler aldığı yazıldıktan sonra başka teşekküllere girip girmediği bilgisi verilmiştir (BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s. 52, 1941). Aralık 1941 tarihli bir belgeden anlıyoruz ki, Ömer Bey’in başvurusu reddedilmiştir. Ancak artık yaşlanmış ve belediye başkanlığından da istifa etmiş olduğu için kendisine maaş bağlanması istenmiştir (BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s. 51, 1941).

1941 yılının sonlarına doğru böyle bir talepte bulunulmuş olmasına rağmen, ancak Ocak 1943’te Ömer Ünlü B kategorisine alınarak kendisine maaş bağlanmıştır (BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s. 78, 1943). Bu tarihten itibaren 1948 yılına kadar üç ayda bir verilmek üzere maaş verilmiştir. 1945’te adına düzenlenen belgede önceki yıl 50 dönüm olan arazisinin 100 dönüme çıktığı görülmektedir. Bu 50 dönümü de İcra Hakimliği vermiş olsa gerektir (BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s.45, 1944.; BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s.43, 1945). Ayrıca bu yıl mali dönem ocak ayına denk geldiği için ve bütçeyi denk yapabilmek amacıyla bir kereye mahsus olmak şartıyla üç aylık yerine dört aylık yardım yapılmıştır (BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s.39, 1945).

Tablo 1: Ömer Ünlü'nün 1943–1948 yılları arasında aldığı maaşın tutarları

1943 ²	1944 ³	1945 ⁴	1946 ⁵	1947 ⁶	1948 ⁷
327.9 lira	375 lira	500 lira	562.50 lira	562.50 lira	750 lira

Yardımlın, yardımı alan kişi ölene kadar devam edeceği kararnamede belirtilmiş olmasına karşın Ömer Ünlü, 1948'e kadar maaş alabilmiştir. Fahri Çoker'e göre Ömer Bey 1948 yılında felç geçirmiştir ve 30 Eylül 1951'e kadar yani vefat edene kadar bu vaziyette yaşamıştır. Ömer Bey'in yaşamının son üç yılını bu şekilde geçirmesi ve kendisinin altı çocuğu olması o dönemlerde aldığı yardıma daha da çok ihtiyaç duyduğunu göstermektedir (Çoker, 1994, s.844).

B. Akhisar:

Süleyman Sırrı (Müderrişoğlu) (?-?): Müderrişzade ailesine mensup olup kendisi Akhisarlıdır. Akhisar Redd-i İlhak Cemiyetinde yer almıştır. Hacim Muhittin Bey'e (Çarıklı) katılarak Salihli yolu ile Alaşehir'e gelmiştir. Akhisar Redd-i İlhak Cemiyeti adına kongreye katılmıştır. 5 Mart 1920'de Mustafa Kemal'in talimatıyla Meclis-i Mebusan'a telgraf çekenler arasındadır (İlkin-Tekeli, 1989, s.187). 1920–1922 arasında Akhisar belediye başkanlığı da yapmıştır. Aynı zamanda kardeşi olma ihtimali yüksek olan Mehmet Emin Müderrişoğlu da 1929–1931 arasında Akhisar belediye başkanlığı yapmıştır

(http://www.akhisar.bel.tr/AKHISAR-BELEDIYESI-BASKANLARI_c_1_d_28.htm, 15.10.2013).

Kamil Bey (?-?): Akhisar'ın tanınmış ailelerinden olan Hacı Kadirzadeler'dendir. Akhisar Redd-i İlhak Cemiyeti'ni kuranlar arasında yer alır. II. Balıkesir Kongresi'ne Akhisar delegesi olarak katılmış ve Heyet-i Merkeziye'ye seçilmiştir (İlgürel, 1999, s.108). Enver Konukçu Kamil Bey'in Alaşehir Kongresi'ne Akhisar Delegesi olarak katıldığını belirtmiştir (Konukçu, 2000, s.62). Celal Bayar'ın anılarında ise Kamil Bey hem Balıkesir Heyet-i Merkeziye delegesi hem de Akhisar delegesi olarak verilmiştir (Bayar, 1997, s.209). Mustafa Albayrak'ın çalışmasında da Kamil Bey sadece Balıkesir delegesi olarak verilmiştir (Albayrak, 1998, s.141). Kamil Bey'in Balıkesir Kongresi'ne de katılmış olması bu karışıklığı yaratmış olmalıdır. Ancak kendisinin II. Balıkesir Kongresi'ne de Akhisar delegesi olarak katılmış olması Alaşehir Kongresi'nde de yine aynı bölgeyi temsil ettiği savını

² BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s. 50, 70, 76.

³ BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s. 61,64.

⁴ BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s. 39,40.

⁵ BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s. 33,19.

⁶ BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s. 33,19.

⁷ BCA, 490.1-0-0.522.2093.2, s. 1,6,10.

güçlendirmektedir. Kendisi aynı zamanda Akhisar Belediye Başkanlığı da yapmıştır.

C. Demirci

Mustafa (Başbuğ) (?–1951): Kendisi Serdarzadeler'dendir. Demirci'de doğmuş, Uşak'ta eğitim görmüştür. Bir dönem üzüm ve halı tüccarlığı da yapsa da aslen müderristir (Kaygusuz, 2002, s.180). Çerkes Ethem'in Salihli'deki faaliyetlerine karşı çıkmıştır.

D. Soma

Rafet/Refet Bey (?–?): Asıl adı M. Kamil Refet'tir. Aslen Balıkesirli'dir. Soma adına "Kuva-yı Milliye Komutanı" sıfatıyla kongreye katılmıştır.). Bezmi Nusret Kaygusuz'un anılarında Rifat Bey olarak geçmektedir (Kaygusuz, 2002, s.180). Fakat diğer kaynaklarda Refet/Rafet Bey olarak geçmektedir (Alaşehir Kongresi, 1988, s.VIII).

E. Kula

Raşit Efendi (1881–1931/32): Diğer kaynaklarda Raşit Bey olarak geçerken Bezmi Nusret Kaygusuz'da bu isim Reşat olarak geçmektedir. Bu durumun başka isimlerde de görülmesi gayet normaldir. Çünkü hatırat türü eserlerde yazarlar kişileri veya isimleri karıştırabilmektedir (Kaygusuz, 2002, s.180). Kula doğumlu olan Raşid Efendi Tosunefendizadeler'dendir. 6 Mart 1919'da İstihlas-ı Vatan Cemiyeti'ni kurmuştur. Kula'yı temsilen kongreye katılsa da "hanesinde görülen mazereti meşruuna mebni" olarak, kongre açıldıktan 5 gün sonra memleketine dönmek zorunda kalmıştır. 1931 veya 1932 yılında da ölmüştür. Kendisi din görevlisidir (Sarıkoçuncu, 1999, s.41). 1934'te ailesi tarafından "Konur" soyadı alınmıştır.

Hacı Fehmi Bey (?–?): Dramalı Hacı Fehmi Bey adıyla nam salmıştır. Celal Bayar eski komiteci olduğu söylemektedir (Bayar, 1997, s.209). Raşid Efendi'nin Kula'ya dönmesi üzerine 21 Ağustos'ta onun yerine kongreye katılmıştır (Alaşehir Kongresi, 1988, s.VIII; Tekeli-İlkin, 1989, s.189).

F. Manisa (Saruhan)

Ramazan Bey (?–?): Manisa'nın ileri gelenlerindedir. Manisa delegesi olarak kongreye katılmış, Hacim Muhittin'in isteği üzerine Afyon'a gitmiştir. 20 Ağustos'ta geri gelmiştir (Ulusal ve Yerel Kongreler, 1994, s.46). Milli Mücadele sonrası Manisa'ya yerleşmiştir. Akhisar Tütüncüler Kongresi'nde aktif rol oynamıştır.

Bahri (Saritepe) (1875–1935): Kamil Su'ya göre Bahri Bey Trablusgarp Kumandanı Tahir Paşa'nın torunudur. Bahri Bey'in babası Mustafa Bey Karadağ Savaşı'nda ölünce annesi Hatice Hanım babası Tahir Paşa'nın yanına Trablusgarp'a giderken vapurda doğum yaptığı için çocuğuna Bahri adını vermiştir. Bahri Bey Manisa'da öğrenim gördükten sonra 1895 yılında askere alınmıştır. Bir yıl sonra İttihat ve Terakki'ye ait bir bildiri okuduğu gerekçesiyle sürgün cezasına çarptırıldıysa da affedilmiştir. Askerlikten sonra

İzmir’de ticaretle uğraştığı sırada bir yandan da Genç Türklerin çıkardığı gazeteleri takip etmekteydi. Ancak bu gazeteleri okuduğu öğrenilince Mısır’a kaçmıştır. 1901 yılında af çıktığı haberi üzerine İstanbul’a dönmüş, yakalanarak Rodos’a sürülmüştür. Burada 6 yıl kaldıktan sonra İlyaki nahiyesi müdürlüğüne atanmıştır. 1908’de bir süre Midilli Kolonia’da bucak müdürlüğü, 1912’de ise Manisa’nın Palamut bucağında müdür olmuştur (Bilgi, 2010, s.93,94). 17 Mart 1919’daki İzmir’de yapılan Müdafaa-i Hukuk-ı Osmaniye Cemiyeti toplantısına Manisa adına katılmıştır. Daha sonra bu görevinden istifa ederek Manisa Belediye Başkanlığı’na seçilse de, İzmir ve Manisa’nın işgali üzerine Akhisar’a geçmiştir. Yunanlılar Manisa’yı işgal etmeden önce Manisa’ya gelen Kazım Özalp’i evine davet etmiş, başka bir takım kişilerin de hazır bulunduğu bu ortamda Ödemişli efelerle irtibat kurulması, Manisa’daki silah ve cephanenin gerilere nakli ve direniş teşkilatının kurulması gibi konularda görüşmüşlerdir (Özalp, 1998, s.13). Daha sonra Mudanya Kaymakamlığı’na atanmıştır. Mudanya’nın İngilizler tarafından işgali üzerine Bursa’ya geçmiştir. Bursa’nın da işgali üzerine Vali Hacim Muhittin ile Ankara’ya gitmiştir. Akabinde Milas Kaymakamlığı’na atanmıştır. Bu görevi esnasında orduya yardım toplama konusunda yolsuzluk yaptığı iddiasıyla hakkında soruşturma açılmış olsa da aklanmıştır. Ancak o, görevinden istifa etmiş ve kurtuluşa kadar Milas’ta kalarak ticaretle uğraşmıştır (Bilgi, 2010, s.95). Daha sonra tekrar 1923–1926 arasında Manisa Belediye Başkanlığı yapmıştır. II. Dönem Erzurum ve III. dönem Manisa milletvekilliği de yapmıştır. III. dönemde Bayındırlık Komisyonu’nda çalışmış, kır bahçeleri ve köy kanunu üzerine bir yasa teklifi sunmuştur (Öztürk, 1995, s.468) 1934’te “Saritepe” soyadını aldı. Kendisi Mecidi Nişanı, Muharebe Madalyası ve Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası sahibidir (Öztürk, 1993-1995, s.314). iki kez geçirdiği felç sonucu 19 Kasım 1935’te ölmüştür. Diğer kaynaklarda Bahri Bey’den bahsedilirken Bezmi Nusret Kaygusuz, anılarında Bahri Bey’den bahsetmemektedir. Kongreye Denizli ve Nazilli’den delege gelmediği için Bahri Bey 17 Ağustos’ta Denizli ve Nazilli’ye kongre adına delege istemek için gönderilmiş ve 20 Ağustos’ta geri dönmüştür. (Çarıklı, 1967, s.40; Bilgi, 2010, s.108). Bu yüzden Bezmi Nusret anılarında Bahri Bey’den bahsetmemiş olabilir.

Süleyman Bey (?-?): Bazı kaynaklarda adı geçmesine rağmen hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır (Kaygusuz, 2002, s.180; Tekeli-İlkin, 1989, s.189). Ayrıca kendisi kongre açılışında da bulunmamıştır (Tekeli-İlkin, 1989, s.189).

Edhem (Sarıhan) (?-1948/1952): Alaşehir – Buldan yolu üzerindeki şimdi Sarıgöl denilen o tarihlere adı İnegöl olan yerde doğmuştur. Buldan’da dini eğitim görmüştür. Babasının yerine belediye Başkanlığı da yapmıştır. İzmir’in işgali üzerine Kuva-yı Milliye lehine çalışmıştır. Yunan işgali üzerine İnegöl’den ayrılmış, Denizli-Baba Dağ’da belediye kâtipliği yapmıştır. 1923’de memleketine dönünce tekrar

Belediye Başkanlığı yapmıştır. 1952’de vefat etmiştir (Konukçu, 2000, s.65). Milli Mücadele’de Alaşehir Kongresi isimli kitaba göre ise 1948’de ölmüştür (Alaşehir Kongresi, 1988, s.VIII).

Mazlum (Uslu) (?–1936/1937): Osmanlı döneminin meşhur yaylaklarından olan Alemşah’ta yaşayan bir Türkmen ailesine mensuptur. Kuva-yı Milliye namına çalışmıştır. Yunan işgali üzerine Bozdağlar’a sığınmıştır. Kurtuluştan sonra değirmencilikle uğraşmıştır. 1936–1937’de ölmüştür (Bayar, 1997, s.209; Kaygusuz, 2002, s.180).

G. Salihli

Abdurrahman Zahid (Molla) Bey (?–?): Darendeli’dir. Elazığ ve Adana’da öğrenim görmüştür. 1909’da Turgutlu’da çalışmıştır. Daha sonra Salihli’ye nakledilmiştir. Yunan işgali üzerine “kadı” ünvanı ile çalışmıştır. İşgale kadar Salihli’deki milli çalışmalara önderlik etmiştir. Bozdağ hadisesi üzerine göçmenlerin Uşak ve Afyon’a naklini sağlamıştır (Bayar, 1997, s.209; Albayrak, 1998, s.141).

Mehmed Lütfi (Güçlü) (1866–?): Salihlilidir. Güçlüzade Hacı Ali Ağa’nın oğludur. 1866 Durasılı doğumludur. Salihli Müftülüğü yapmıştır. İslami medreselerin ıslahı üzerine fikirleri, tanınmasına neden olmuştur. Salihli’de Milli Mücadele için çalışmıştır ve kongreye Salihli’yi temsilen katılmıştır. Arapça yazdığı Tuhfe-i Lütfi ve İhtiyarü’l Ahyar Tercümeti İzharü’l Esrar isimli iki ciltlik eseri vardır. Kongrede zahire ticaretinin serbest bırakılmasını sağlamıştır (Sarıkoyuncu, 1999, s.42). 19 Ağustos 1919 tarihinden

itibaren iki günlüğüne izin almıştır (Tekeli-İlkin, 1989, s.188). 1960’dan sonra Salihli’de ölmüştür (Konukçu, 2000, s.69). Bezmi Nusret Kaygusuz, eski Soma müftüsü Mehmet Latif Bey diye bir delegeden bahsetmemektedir. Diğer hiçbir kaynakta bu isime rastlanmamış olması Kaygusuz’un bu ismi Mehmet Lütfi Bey ile karıştırmış olma olasılığını arttırmaktadır (Kaygusuz, 2002, s.180).

H. Turgutlu (Kasaba)

Süleyman Sururi (?–?): Koca İmamoğlu ailesinden olup asker kökenlidir. Süleyman Bey Bandırma’dan Turgutlu’ya trenle gelirken Bekir Sami Bey ile tanışmış, ona güvendiği için Milli Mücadele’ye katılmıştır. Bekir Sami Bey de onu Alaşehir ihtiyat zabiti yapmıştır. Böylece Mustafa (Şahyar) Bey’in oluşturduğu gönüllü müfrezeeye yüzbaşı rütbesiyle o ve beraberindekiler de katılmışlardır. Kendisi cesur, hamiyetli ve fedakar bir subaydır. Ancak Teşkilat-ı Mahsusa’da uzun süre görev aldığı için sağını solunu görmeyen, ezici ve kırıcı, idare edilmesi güç bir mizacı vardır. 29 Mayıs 1919’da Ulu Camii’nde bir toplantı yapılmış, bu toplantıda sert bir konuşma yapan Süleyman Sururi Bey, düşmana karşı koyma ve teşkilatlanmanın genişletilmesi üzerinde

durmuştur (Kaygusuz, 2002, s.165). Ödemiş'in işgalinden sonra Uşak'a geçmiştir (Konukçu, 2000, s.65). Uşak, İstanbul Hükümeti'nin etkisi altında olduğu için Süleyman Sururi Bey ve arkadaşları İstanbul'a gönderilmek için tevkif edilmiştir. Fakat birkaç gün sonra Uşak Jandarma Kumandanı İsmet Bey'in yardımıyla kurtulmuştur. Daha sonra Eşme'ye geçerek Bekir Sami Bey ile buluşmuş ve Alaşehir'e, Alaşehir Mevki Kumandanı olarak dönmüştür (Kaygusuz, 2002, s.167). Haziran ayı başlarında o zamanki Alaşehir Kaymakamı Bezmi Nusret Bey'e bir konu hakkında yardımını istemek için bir Rum metropolidi gelmiştir. Bu esnada kaymakamlık odasına giren Süleyman Sururi Bey metropolide, Yunanlıların Türklere yaptığı zulüm ve işkence devam ederse kendilerinin de Alaşehir'deki Rumlara aynısını yapacaklarını söylemiştir (Kaygusuz, 2002, s.173). Süleyman Sururi Bey'in gelişen olaylar ve yaşananlar karşısında böyle bir tepki vermesi o şartlar altında normaldir. Ancak hiçbir şekilde Rumlara zarar verdiğine dair bir belge yahut tanıklık bulunmamaktadır.

İ. Gördes

İsmail Hakkı Bey (1856–1921): Gördeslidir. Eski din adamlarından Hacı Mahmud Efendi'nin oğludur. Medrese eğitimi aldıktan sonra Gördes Müftülüğü'ne getirilmiştir. 1918'de buradan uzaklaştırılarak Marmaris'e tayin edilmiştir. Kongreye Alaşehir delegesi olarak katılmıştır. 15 Nisan 1921'de ölmüştür. Diğer kaynaklarda İsmail Hakkı Bey Gördes delegesi olarak verilirken Mustafa Albayrak'ın kitabında İsmail Hakkı Bey'in adı Afyonkarahisar delegeleri arasında geçmektedir. Her iki kaynakta ismin ve yaptıkları işin aynı oluşu, aynı kişiden bahsedildiği kanısını güçlendirmektedir. Bu durumda İsmail Hakkı Bey'in Gördes delegesi olması daha olasıdır (Albayrak, 1998, s.141).

K. Balıkesir

Hacim Muhiddin (Çarıklı) (1881–1965): 10 Ekim 1881'de Uşak'ta doğmuştur. Babası, Aydın livası Aşar Müdürlüğü'nden emekli Nevşehirli Ahmet Muhiddin Bey, annesi İzmir Camgözoğullarından Nafia Hanım'dır. İlköğretimi babasının işinden dolayı Ege'nin farklı yerlerinde okumuş, rüştiyeyi Bergama'da bitirmiştir. 15 yaşında İzmir İdadisi'ne girmesi kişiliğinin belirlenmesinde etkili olmuştur. Mülkiye'ye ise babasının istek ve ısrarı üzerine girmiştir (Çarıklı, 2005, s.3). Mülkiye'den "iyi" derece ile mezun olmuştur (Mücellidoğlu, 1968-1969, s.1029). İzmir, Denizli, Saruhan'da Maiyyet memurluğu, Kula Kaymakam Vekilliği, Akhisar Kaymakamlığı gibi görevlerde bulunmuştur. 1908–1914 yılları arasında Burhaniye, Gönen, Tavas, Çeşme ve Bergama kaymakamlıklarında bulunmuştur. 1914'te İzmir Polis Müdürü olmuş, 1915'te Akhisar Kaymakamlığı, 1917'de Havran Mutasarrıflığı yapmıştır. Mutasarrıflık merkezinin İngilizlerce işgali üzerine bir süre Halep'teki göçmen sevki işinde çalışmıştır. 1918'de Balıkesir Mutasarrıflığı'na tayin edilse de, bir

sene sonra yerine başkası atanmıştır. İzmir'in işgali üzerine arkadaşlarıyla Aydın Vilayeti Muavenet-i Hayriye Cemiyeti'ni kurmuştur. Balıkesir Kongreleri'nde etkin rol oynamıştır. I., II., III. Balıkesir ve Alaşehir Kongresi'nin başkanlığını da yapmıştır. Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nde ve I. Dönem TBMM'de Karesi mebusluğu görevinde bulunmuştur. Mebusluğu devam ederken Bursa Valisi olmuştur. Yunanlıların Bursa'yı işgali üzerine Bilecik'e geçmiştir. 1921–1922 arasında Konya İstiklal Mahkemesi üyeliği yapmıştır. Şeyh Sait İsyanı sebebiyle kurulan Şark İstiklal Mahkemesi başkanlığına seçilmişse de hasta olduğu için yerine Mazhar Müfit Bey seçilmiştir. İyileştikten sonra ise başkanlık görevini devralmıştır (Akyol, 2012, s.465, 468). Daha sonra II. ve III. dönem Giresun'dan, IV. ve VII. dönem Balıkesir'den milletvekili seçilmiştir. Olağanüstü ve 1. toplantı yılında İçişleri, son yılda ise Anayasa Komisyonu'nda çalışmıştır (Çoker, 1996, s.86). Aynı zamanda kırmızı şeritli istiklal madalyası sahibidir. 1950'den sonra İzmir'e yerleşmiş, 5 Aralık 1965'te vefat etmiştir. Balıkesir, Alaşehir Kongreleri ve Milli Mücadele dönemi ile ilgili anıları 1967 yılında yayınlanmıştır.

Abdülğafur (İştın) (1876/1879–1951): Enver Konukçu ve Fahri Çoker Abdülğafur İştın'ın 1879 Balıkesir doğumlu olduğunu belirtirken (Konukçu, 2000, s.74; Çoker, 1994, s.591), Ali Sarıkoyuncu da 1876 tarihinde doğduğunu belirtmiştir (Sarıkoyuncu, 1999, s.66). İlk ve orta öğrenimini özel öğretmenler aracılığıyla bitirdikten sonra Balıkesir İdadisi'nden 1897'de mezun olmuştur. Ayrıca medrese eğitimi görerek 1908 yılında müderrislik icazeti almıştır.

1914'te Darülhilafe Medresesi'nde Türkçe Öğretmenliği yaparken İzmir'in işgalinden sonra Milli Mücadele'ye katıldığı için görevinden uzaklaştırılmıştır. 18 Mayıs 1919'da Balıkesir'deki Birinci Alacamescid Toplantısı'na katılmıştır (İlgürel, 1999, s.68). Hacim Muhiddin Bey ile Alaşehir'e gelerek kongreye Balıkesir delegesi olarak katılmıştır. II. Balıkesir Kongresi'nde de Giresun delegesi olarak bulunmuştur (İlgürel, 1999, s.102,109). Alaşehir Kongresi'nde ise kâtiplik yapmıştır. III. Balıkesir Kongresi'nde de Soma Menzil Müfettişliği'ne seçilmiştir (İlgürel, 1999, s.126). Milli Mücadele'deki yararlılıklarından dolayı "*Balıkesir fedakaranı ve Kuva-yı Milliye hadimi*" olarak nam salmıştır. I. Dönem Karesi Mebusluğu da yapmıştır. Meclis adına cepheleri ziyaret eden milletvekilleri heyetinde yer almıştır. Milletvekilliği görevi bitince 1925 yılına kadar Arapça ve din dersleri öğretmenliği yapmış, cephede ve meclisteki hizmetlerinden dolayı kendisine kırmızı şeritli istiklal madalyası verilmiştir. 26 Mart 1926–6 Şubat 1936 yılları arası Balıkesir vaizliği yaptıktan sonra emekli olmuş ve 1 Temmuz 1951'de Balıkesir'de ölmüştür (Çoker, 1994, s.591-592; Konukçu: 2000, s.74).

L. Ayvalık

Hacı Ali (Galib) Bey (?-?): Ayvalık'ta Milli Mücadele safında yer almıştır. Son Osmanlı Mebusan Meclisi'nde Karesi'den bağımsız mebus

olmuştur. Ayvalık delegesi olarak kongreye katılmıştır. Diğer kaynaklarda Ayvalık murahhası olarak sadece Hacı Ali Galib Bey verilmişken Bezmi Nusret Kaygusuz anılarında kongreye Ayvalık murahhası olarak Hattatzade Mehmet namında bir kişinin katıldığını belirtmiştir (Kaygusuz, 2002, s.180). İbrahim (Tahtakılıç) Bey'in anılarına göre ise Hacı Ali Galib Bey kongreye 18'inde katılmıştır (Tekeli-İlkin, 1989, s.187). Belki de bu yüzden Bezmi Nusret Bey Ali Galib Bey'i hatırlamamaktadır.

M. Edremit

Mustafa Bey (?-?): Cephe delegesi olarak kongreye katılmıştır. Edremit'in ileri gelenlerindedir. Ali (Çetinkaya) Bey'in Ağırılık Kolu Kumandanlığı'nı yapmıştır. Alaşehir Kongresi'nde "Ayvalık Cebhe Murahhası", "Ayvalık Cebhesi Edremit Murahhası" sıfatlarıyla bulunmuştur. II. Balıkesir Kongresi'ne de Edremit delegesi olarak katılmıştır (İlgürel, 1999, s.108). Kendisi 18 Ağustos'ta kongreye katılmıştır. Bezmi Nusret'in anılarında Mustafa Bey'den bahsedilmemesinin sebebi bu olabilir (Tekeli-İlkin, 1989, s.187).

N. Sındırgı

Edhem Bey (?-?): Kendisi İzmirlidir. "Küçük Edhem", "Şişman Edhem" olarak da tanınmaktadır. İdadiyi okuduktan sonra asker olmuş ve yüzbaşılığa kadar yükselmiştir. Ege'de Milli Mücadele'ye ilk katılanlardandır. Albay Kazım, Akhisar ve Bergama'nın işgali üzerine onu görevlendirmiştir. "Akhisar ve Havalisi Redd-i İşgal Kıt'a-ı Faaliyesi Reisi" sıfatıyla kongreye katılmıştır. Sivas Kongresi'ne de Sındırgı'yı temsilen katılmıştır. Kongre dönüşü Çerkes Edhem ile birlikte hareket etmiş, Osmancık Alayı'na kumanda etmiştir. 150'likler listesine dahil edilmiştir. 1938 başlarında Emniyet Genel Müdürlüğü'nün tespitine göre Atina'da yaşamakta idi (Albayrak, 1998, s.141; Konukçu, 2000, s.69).

O. Eşme

Yunus Bey (1878-1947): Eşme Belediye Başkanı'dır. Buhurluoğulları'ndan Osman ve Ayşe'nin oğludur. İşgal sonrası Eşme ve çevresinde örgütlenmeyi yapmıştır. 1920'ye kadar başkanlığı devam etmiştir. Yunanlıların Eşme'ye ilerlemesi üzerine Denizli'ye gitmiştir. 1922'de Eşme'nin kurtuluşuyla memleketine dönmüştür. 18 yıl boyunca belediye başkanlığı görevini yürütmüştür. 16 Nisan 1947'de ölmüştür (Ulusal ve Yerel Kongreler, 1994, s.46).

Nazifullah (Müftü Hacı Nazif) Efendi (1873-1927): 1873 Takmak doğumludur. Uşak ve Eşme'deki eğitiminden sonra 1889'da Mısır'a giderek Ezher Üniversitesi'nde dersler almıştır. Bu esnada Mekke'ye giderek hacı olmuştur. 1904'te Eşme Müftülüğü yapmaya başlamıştır (Sarıkoyuncu, 1999, 209). 18 Temmuz 1919'da 40 kişilik bir kuvvetle Bozdağ cephesine katılmıştır (Yavuz, 1998, s.107). Alaşehir

Kongresi ve II. Nazilli Kongresi'ne katılmıştır (Dayı, 1998, s.85). Kuva-yı Milliye kumandanlığı yapmıştır (Alaşehir Kongresi, 1988, s.VIII). 1925'te İstiklal Madalyası almıştır. 18-21 Ağustos tarihleri arasında Eşme'ye gitmiştir. 1927'de nüfuz mücadelesi sonucu kardeşi ile öldürülmüştür (Bayar, 1997, s.208; Tekeli-İlkin, 1989, s.186).

Ö. Nazilli

Ali Enveri Bey (?-?): Tapucuzade ailesindedir. Nazilli'nin basın hayatındaki ilk kişilerdendir. Osman Fikri ile "Celali", Ahmed Refik ile de "Mülhakat" adlı gazeteleri çıkarmıştır. Kendisi 21 Ağustos'ta kongreye katılmıştır (Tekeli-İlkin, 1989, s.188). II. Nazilli Kongresi'ne de Atça nahiyesi temsilcisi olarak katılmıştır (Dayı, 1998, s.85).

İhhami Bey (?-?): Kendisi Hürriyet ve İtilaf Fırkası'na mensup olup dava vekilliği görevinde bulunmuştur. Yunan işgali üzerine Rum fabrikatör Theogharis ve Mihâl Barocu'nun da içinde bulunduğu karma bir heyet ile İzmir'e gitmiş ve burada bir takım temaslarda bulunmuştur. Alaşehir Kongresi'ne 21 Ağustos'ta katılmıştır (Tekeli-İlkin, 1989, s.188). Dava Vekili Ömer Lütfi ile İstanbul'a giderek Damat Ferit Paşa'ya fakirler, hastalar ve muhacirlerle ilgili bir muhtıra sunmuştur. II. Nazilli Kongresi'ne de katılmıştır. S. Esin Dayı kendisinin Manisa Mebusu olduğu bilgisini vermektedir. Ancak meclis'in açılmasından sonra milletvekili seçilse de İstanbul tarafından kullanıldığı gerekçesiyle milletvekilliği kabul edilmemiştir. "Parlamento Tarihi" kitabında da kendisinin yer almaması bunu doğrular niteliktedir (Dayı, 1998, s.86).

P. Sarayköy

Ahmed Şükrü (Yılmaz) (1865-1935): 1865 yılında Denizli'nin Sarayköy ilçesinde doğmuştur. Ali Sarıkoyuncu Ahmed Şükrü Efendi'nin 1878'de doğduğunu belirtmiştir (Sarıkoyuncu, 1999, s.59). Sarayköy ve Buldan'da ilk ve orta öğrenimini tamamladıktan sonra İstanbul'da din eğitimi almıştır. 1886'da memleketine döndükten sonra bir ara cami hatipliği ve belediye başkanlığı yapmıştır. 1886 yılında bu görevlerde bulunulduğu düşünülürse 1878'de doğmuş olamaz. I. Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan Müdafaa-yı Milliye Muavenet Cemiyeti'nde görev almıştır. Mütareke sonrasında ise çetelerin Kuva-yı Milliye'ye katılması için uğraşmış, verdiği vaazlarla Milli Mücadele'nin yanında yer almıştır. Mart 1919'da İzmir'de yapılan kongreye de katılmıştır (Sarıkoyuncu, 1999, s.75). İzmir'in işgali üzerine Sarayköy'de yapılan protesto mitinginde ise İzmir'in kafirler tarafından işgal edildiğini, İzmir'de namaz kılınamayacağını ve düşmana karşı konulması gerektiğini söylemiştir (Toker, 1983, s.23). Alaşehir gibi Nazilli Kongresi'ne de katılmıştır. TBMM'de I. Dönem Aydın milletvekilliği yaptığı esnada rahatsızlığı sebebiyle 20 Kasım 1920'de görevinden istifa ederek ölüm tarihi olan 14 Kasım 1935 yılına kadar 15 yıl Sarayköy müftülüğü yapmıştır (Çoker, 1994, s.130-131). İbrahim (Tahtakılıç), Ahmed Şükrü Efendi'nin 21 Ağustos'ta

kongreye katıldığını belirtmektedir (Tekeli-İlkin, 1989, s.188). “Yavuzyılmaz” soyadını almıştır.

R. Denizli–Aydın

Şükrü Bey (?-?): Aslen Denizlili olmasına rağmen hem Aydın hem Denizli adına kongreye katılmıştır. Kendisi Mirazcızadeler’den dir. İhtiyat Zabiti olarak Kuva-yı Milliye’de yer almış, “savaş grubu” nu toplayarak Binbaşı İsmail Hakkı Bey ile Menderes gerisinde hizmet etmiştir. Yüzbaşılığa kadar yükselmiştir. Kongreye 21 Ağustos’ta katılmıştır (Tekeli-İlkin, 1989, s.188).

Ahmed Tahir Bey (?-?): Hocazadeler’den dir. Hem Aydın hem Denizli adına 21 Ağustos’ta kongreye katılmıştır (Tekeli-İlkin, s.1989, s.188). Yedek subay olarak Milli Mücadele’ye katılmıştır.

S. Buldan

Mehmed Efendi (?-?): Buldanlı Hattatzade ailesine mensuptur. Ailesi “Müftü Salihzade”ler olarak bilinmektedir. Buldan’da Heyet-i Milliye kurulunca orda çalışmıştır. 22 Mart 1919’da İzmir Kongresi’ne de katılmıştır (Kaygusuz, 2002, s.180).

Ş. Ödemiş

Salih Vecdi Bey (?-?): Birgilidir. Ödemiş’te ilk kurşunu atanlardan birisidir. Birgi Ulu Camii’nde yapılan toplantıda Postlu Mestan Efe’nin danışmanı olmuş ve Bozdağ – Ödemiş arasındaki bağlantıyı sağlamıştır (Yavuz, 1998, s.106). 1925’te Balkan Akıncı Müfrezesi Kumandanı olarak İstiklal Madalyası ile şereflendirilmiştir. Birgi’de vefat etmiştir, Ali Orhan İlkurşun’un anılarında Salih Vecdi Bey’den “merhum” olarak bahsedilmiş olması 1958 tarihinden önce öldüğünü göstermektedir (Berber-Bulut-Gül, 2013, s.122).

Ali Efendi (1879–1927): Ödemiş doğumludur ve Kaymakçılıdır. Ailesi ise Alaiyyeli olarak bilinmektedir. Ayrıca Balcılar/Reis olarak da anılmaktadır. Bezmi Nusret’in anılarında Ali Bey’in isminin yerine İsa isimli bir kişinin adı delegeler arasında yer almaktadır. Bu durum, muhtemelen kongrenin ilerleyen günlerinde Ali Bey’in yerine İsa Bey’in gelmesiyle açıklanabilir (Kaygusuz, 2002, s.180).

İbrahim Edhem Efendi (?–1954): Doğum tarihi bilinmemekle beraber Ödemişli olup Kiraz’da ikamet ettiği bilinmektedir. Dini eğitim görmüş, Arapça ve Farsça öğrenmiştir. Kirazlılarla birlikte Kuva-yı Milliye için çalışmıştır. Cumhuriyet devrinde Kiraz Müftülüğü yapmıştır. 28 Şubat 1954’te vefat etmiştir (Konukçu, 2000, s.68; Albayrak, 1998, s.141; Bayar, 1997, s.209).

Postlu Mestan Efe (1893–?): Ödemiş’in Gerçekli Köyü’ndendir. Zamanında hükümet tarafından affedilmiştir. Birgi ve Bozdağ’da çalışmıştır. Birgi Ulu Cami’deki toplantıya katılarak Milli Mücadele saflarına geçmiştir. İlk başlarda Semetli Küçük Mehmed Efe’nin yanında zeybeklik yapmıştır. Mestan Efe’nin Bozdağ cephesindeki görevi Salihli yönünden gelecek düşmanı durdurmaktı. Ancak sonradan Salihli’deki direniş için de

görev almıştır (Yavuz, 1998, s.107; Yavuz, 2012, s.31). Ve fırsat buldukça Yunan karakollarını basmıştır (Burhan, 2009, s.431). I. ve III. Birgi Baskınları'na önderlik etmiştir (Yavuz, 1998, s.108-109). Bu bölgelerde Yunanlılara karşı oldukça aktif görevler ve sorumluluklar alan Mestan Efe, Yunanlıların yaptıkları zulümlerle gelmiş geçmiş zalimlerden daha zalim olduklarını düşünüyordu (Burhan, 2009, s.449). Bozdağ temsilcisi olarak da kongreye katılmıştır. Nazilli'de Yunanlılarla çarpışma sırasında şehit olmuştur. Mezarı Denizli'dedir. 1924'te İstiklal Madalyası ile ödüllendirilmiştir. Bu tarihten önce öldüğü tahmin edilmektedir. İbrahim (Tahtakılıç) Bey'in anılarında Postlu Mestan Efe'nin sadece kongrenin açılışında yer aldığı, ertesi gün Ödemiş'e döndüğü bilgisi bulunmaktadır (Tekeli-İlkin, 1989, s.187).

İsmail Hakkı Bey (?-?): Birgili Saraçzade ailesindedir (Konukçu, 2000, s.68). **Alaşehir Kongresi'**ne Birgi'den Salih Vecdi (Can) Bey ile gelmiştir.

Mehmed Bey (?-?): Kaymakçılıdır. Mehmed Ağa olarak anılmaktadır (Albayrak, 1998, s.141).

Hüseyin (Kayıkçıoğlu) Efe (?-?): Aynı zamanda molla olan Hüseyin Efe, Gökçen Efe'nin yedi arkadaşından birisidir ve bölgede herkesçe tanınmaktadır (Berber-Bulut-Gül, 2013, s.131). Ali Orhan İlkurşun ile birlikte Ödemiş'in Yunanlılara karşı savunulmasında çok yakın çalışmıştır. İlkurşun onu, "pehlivan, gürbüz yapılı endamıyla göz dolduran, gönüllere şevk veren bir kumandan tipi" olarak tarif etmiştir (Berber-Bulut-Gül, 2013, s.131; Burhan, 2009, s.183-184). 1-2 Haziran 1919'da gerçekleşen Zincirlikuyu çarpışmasında Ali Orhan İlkurşun'un Hüseyin Efe'ye on beş yaşındaki çocuklarla cephaneye göndermesi hangi şartlar altında mücadele edildiğinin kanıtıdır. Hüseyin Efe'nin önderliğindeki 30 kişilik Kayıkçı müfrezesi düşmana karşı üstün bir direnç gösterse de geri çekilmek zorunda kalmıştır (Berber-Bulut-Gül, 2013, s.136-137-138). Kendisi yalnızca ilk gün kongrede bulunmuştur (Tekeli-İlkin, 1989, s.187).

T. Uşak

İbrahim (Tahtakılıç) (1871-1937): Karaman ve Paşaoğulları ailesinden olup Uşak'ın Bozkuş Köyü'ndendir. İstanbul ve Uşak'ta medrese eğitimi almış ve 1908'li yıllarda Uşak müftülüğü yapmıştır (Sarıkoyuncu, 1999, s.41). İttihatçı olarak bilinmektedir. 300 kişilik gönüllü bir birlik ile Balkan Harbi'ne katılmıştır. 1918'de Meclis'te Kütahya Mebusluğu yapmıştır. Türk Ocakları'nda Milli Destanlara dair verdiği konferansları meşhurdur. Kongrede başkan vekilliği görevi yapmıştır. Rahmi Apak ise İbrahim Bey'in kongre reisi olduğunu belirterek onu "kuvvetli ve ateşli vatanperver" olarak tanımlamıştır. Ancak İbrahim Bey kongre reisi değil, reis vekilidir (Apak, 1990, s.117). İstiklal Madalyası sahibi

olan İbrahim Bey'in Milli Mücadele'deki anıları yayınlanmıştır. 18 Ağustos'ta üç günlüğüne Uşak'a gitmiş ve 3 gün sonra tekrar kongreye katılmıştır (Tekeli-İlkin, 1989, s.189).

U. Afyon (Karahisar-ı Sahib)

Fakir Bey (?-?): Asıl adı Mehmed Fakir'dir. Karahisar-ı Sahib adına 23 Ağustos 1919'da kongreye katılmıştır. Bezmi Nusret Kaygusuz'un anılarında Fahri Bey olarak geçmektedir (Kaygusuz, 2002, s.180; Tekeli-İlkin, 1989, s.189).

Ali Haydar (Çerçel) (1890-1966): Afyonkarahisar doğumludur. Babası Afyon İdadisi öğretmenlerinden İbrahim Efendi, annesi ise Zekiye Hanım'dır. Afyonkarahisar Rüştüyesi ve İstanbul Mercan İdadisi'nde okumuştur. İktisat, eğitim ve terbiye alanında öğrenim görmüştür. Fransızca, Arapça ve Farsça bilmektedir. 1911'de Mülkiye'den mezun olduktan sonra Maliye Bakanlığı'nda çalışmaya başlamıştır. 1913'te bakanlıktaki görevinden istifa ederek Afyon Lisesi'nde Fransızca Öğretmeni olmuştur. 1919'a kadar bu görevini sürdürdükten sonra Afyon Öğretmen Okulu'nda Edebiyat Öğretmenliği ve Müdürlüğü yapmıştır. 23 Ağustos 1919'da kongreye katılmıştır (Tekeli-İlkin, 1989, s.189). Mustafa Albayrak, Afyonkarahisar ve Karahisar-ı Sahip illerini ayrı birer şehir olarak ele almış ve Afyonkarahisar murahhası olarak İsmail Hakkı Efendi isimli eski bir müftüyü göstermiştir (Albayrak, 1998, s.141). 1920 Burdur, 1921 Aydın ve Muğla, 1922 Saruhan Maarif Müdürlüğü yapmıştır. 1926'da Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Şube Müdürlüğü'ne getirilmiş, aynı yıl içerisinde Erzurum Mıntıkası Maarif Eminliği'ne yükseltilmiştir. Bu görevde iken III. Dönem Afyon Milletvekili seçilerek Meclis'e girmiştir. Ayrıca IV, V, VI, VII. dönemlerde Afyon Milletvekilliği de yapmıştır (Öztürk, 1995, s.16-17). Haydar Bey IV. dönem milletvekilliği boyunca Milli Eğitim komisyonunda çalışmıştır (Çoker, 1995, s.13). IV. dönemde ise Milli Eğitim encümenliği yapmıştır (Güneş, 2004, s.8).

Ahmed Sami (Onur) (?-?): Manisa delegesi Ramazan Bey'in dediğine göre "İkaz (Öğüt)" gazetesinin, yine Afyon'un yayın organı olan "Taşpınar" ve "Karahisar'da" Nur dergilerinin sahibidir (Bayar, 1997, s.209). 23 Ağustos 1919'da kongreye katılmıştır (Tekeli-İlkin, 1989, s.189). Afyon Lisesi Müdürlüğü yapmıştır (Uyan-Yüksel-Avşar, 2004, s.315). 1923-1943 yılları arasında "Afyonkarahisar'ında Nur" isimli aylık meslek mecmuası çıkartmıştır. Her ayın ilk günü çıkan bu mecmuanın Beyazıt Devlet Kütüphanesi ve Hakkı Tarık Us Kütüphanesi'nde bazı sayıları vardır (Sürelî Yayınlar Toplu Kataloğu, 1987, s.3; Ağaoğlu, 1986, s.3).

Ü. İstanbul

Ragıp Nurettin (Eğre) (1888-?): Ragıp Nurettin, 6 Mayıs 1888’de İstanbul’da dünyaya gelmiştir. Babası Moskova doğumlu Doktor Abdurrahman Nureddin Bey, annesi de Kıbrımlı Saliha Hanım’dır. Babasının görevi nedeniyle tahsil hayatı Nazilli, Tire, Manisa ve İzmir’de geçmiştir. Vefa İdadisi’ni bitirdikten sonra Tıbbiye’ye girmiş, 1909’da Tıbbiye’nin üçüncü sınıfındayken diğer kardeşlerinin yetişmesine yardım edebilmek için Maarif Nezareti’nin Avrupa’ya öğrenci göndermek için açtığı sınava girmiş ve kazanmıştır. Bunun üzerine Lozan’da ulum-i tabiiye tahsili görmüştür (Akter, 2006, s.12). Lozan’da okurken “Lozan Talebe-yi Osmaniye Cemiyeti” ve “Lozan Türk Yurdu”nu kurmuştur. Bu esnada Balkan Harbi’nin patlak vermesi üzerine Selanik’te Yenice-Vardar Muharebesi’ne gönüllü olarak katılmıştır. Bu muharebede ayağından yaralanarak İzmir’e dönmüş ve kısa bir süreliğine Tasvir-i Efkâr gazetesi muhabirliği yapmıştır. Sonrasında bir sene kadar Kastamonu ve Bursa sultanilerinde tabiiye muallimliği yapmış, 1 Kasım 1913’te Paris’e Talebe-yi Osmaniye Müfettişliği olarak atanmıştır (Akter, 2006, s.15). Paris’teki bu görevi sırasında I. Dünya Savaşı çıkınca İhtiyat Zabiti olarak savaşa iştirak etmiştir. 1915’den 1919’a kadar tuttuğu günlükle I. Dünya Savaşı’nda yaşadıklarını kaleme almıştır. Mütareke döneminde ise kendisi Redd-i İlhak Cemiyeti’nin kuruculuğunu üstlenmiştir. Gerek işgalden önce İzmir’de, gerekse işgalden sonra İstanbul’daki çalışmalarda vatanın düşman esaretinden kurtulması için hizmetlerde bulunmuştur. Kendisini yakından tanıyan ve o dönemde birlikte çalıştığı Nail Moralı, anılarında Ragıp Nurettin Bey’den “toplayıcı, takipçi bir milliyetçi, bir Türk Misyoneri” olarak bahsetmektedir (Moralı, 2009, s.61-62). Cumhuriyet döneminde 1927-1933 yılları arasında İlköğretim Genel Müdürlüğü yapmıştır (Alaşehir Kongresi, 1988, s.VIII). 1933 yılında ise Maarif Vekaleti’nin ABD’deki İlk Türk Talebe Müfettişliği’ni kurmuş ve bu görevi 6 yıl sürdürmüştür. II. Dünya Savaşı’nın çıkması üzerine de Türkiye’ye dönmüştür (Akter, 2006, s.9). Amerika’dan döndükten sonra 12 yıl Kadıköy Birinci Erkek Okulu’nda Biyoloji Öğretmenliği yapmıştır. 5 Ekim 1953 yılında eşi Nezahat Hanım ile birlikte uzun zamandır açmayı düşündükleri bir özel okulu oturdukları köşkün bahçesinde açmışlardır. Erenköy Güneş Koleji adını verdikleri bu özel okul Türkler tarafından işletilen ilk özel olma özelliğine sahiptir (Akter, 2006, s.11). Bu bilgidenden de Ragıp Nurettin Bey’in 1953 yılından sonra vefat ettiği sonucu çıkmaktadır.

III. Alaşehir Kongresi'ne Katılanların Sosyal Statüleri

Tablo 2: Alaşehir Kongresi'ne Katılan Delegelerin Sosyal Statüleri ve Sayıları

Delegelerin Statüleri	Sayıları
Tüccar	3
Çiftçi	2
Belediye Başkanı	5
Din Adamı	8
Asker	5
Bölgenin İleri Geleni	19
Gazeteci	2
Müderris	2
Memur	2

Tabloda da görüldüğü üzere kongreye katılan delegelerin hemen hemen hepsi toplumun orta ya da üst tabakasından kişilerdir. Tabloya göre en çok delegenin temsil edildiği grup temsil ettiği bölgenin ileri gelen kişileri olanlardır. Bunu din adamları, belediye başkanları ve askerler takip etmektedir. Çiftçi, gazeteci, müderris ve memur ise en az delege sayısına sahip olanlardır. Farklı meslek gruplarına ve farklı sosyal statülere mensup kişilerden oluşan bu kongre, diğer kongreler gibi tüm farklılıklara rağmen aynı amaç uğruna yani vatanın düşman işgalinden kurtarılması için bir çatı altında toplanmıştır. Görülmektedir ki, delegelerden bazıları “Tapucuzade, Mütevellizade, Binbaşzade, Paşaoğulları” gibi ailelerle mensuptur. Yani toplumun sosyal statü olarak üst tabakasındandır. Tüccar, asker, belediye başkanı, çiftçi, din adamı, müderris, devlet görevlisi, gazeteci gibi farklı meslek gruplarında olan delegeler kongre sonrasında da Milli Mücadele için farklı hizmetlerde bulunmuşlardır.

O dönemki Osmanlı reayasının okumamış ya da en azından bugünkü ilkokul düzeyinde bir eğitim alarak sadece okuma-yazma öğrenmiş olması Alaşehir Kongresi örneğinde olduğu gibi Milli Mücadele öncesi ve safhasındaki kongrelere katılan delegelerin toplum daha üst tabakasından kişiler olmasına yol açmıştır. Çünkü yeterli eğitimi al(a)mayan bir toplumun memleket meseleleri veya bu tarz şeylere kafa yorması beklenemez. Zira yüzyıllar boyunca kul kültürüyle yaşamak zorunda bırakılan ve cepheden cepheye koşan bu reaya yeri geldiğinde Yunan işgallerini bile kabullenme aşamasına gelmiştir. İşte bu safhada iş, toplumun daha yukarı tabakasından olan ve daha eğitilmiş olan kişilere düşmüş ve işgale karşı halkı bilinçlendirme görevini onlar üstlenmiştir. Bu görevin bir gereği olarak da yurdun dört bir yanında düzenlenen kongrelere delege olarak katılmışlardır. Halkı bilinçlendirme ve Kuvay-ı Milliye'ye destek vermelerini sağlama aşamasında sahip oldukları bu sosyal statüler etkili olmuştur. Çünkü her biri kendi memleketinde veya yaşadığı yerde hatırı sayılır bir saygınlığa sahip oldukları için halkı ikna etmeleri daha kolay olmuştur. Zaten bazı delegelerin kongreye halk temsilcisi olarak katılmış olması, onların temsil ettikleri bölge halkının desteği ile delege

olduklarının açık bir kanıtıdır. Bu durum bir başka şeyi daha göstermektedir ki; halkın bir kesimi Yunan işgalini kabullenirken diğer bir kesimi de kongreler için delege seçerek aslında işgale karşı olduklarını ama nasıl hareket etmeleri gerektiğini bilmediklerinden kongrelere katılan bu delegelerin yönlendirmesine ihtiyaç duydukları mesajını vermektedir. Aslında burada kongreye katılanlardan toplumun üst tabakasındaki kişiler olarak bahsederken, günümüzdeki gibi bir üst tabaka anlaşılması gerektiği belirtilmelidir. Çünkü o dönemde ne askerler ne belediye başkanları Osmanlı toplumunda üst kademeleri temsil etmemektedirler. Ancak yukarıda bahsedilen söz konusu Osmanlı reayası dikkate alındığında bu şahısların statü olarak yine de daha tepede olduğu görülmektedir. Zaferden sonra ise bu delegelerden kimisi milletvekilliği yapmış, kimisi de devletin daha alt kademelerinde hizmet etmiştir. Bir kısmı da memleketine dönerek savaştan önceki mesleğini yapmaya devam etmiştir. Hatta Alaşehir delegesi Ömer Ünlü örneğinde görüldüğü gibi kimisi de parasızlık ve yokluk içinde yaşamış ve ölmüştür.

IV. Sonuç

Batı Anadolu Kongreleri içerisinde ayrıcalıklı bir konuma sahip olan Alaşehir Kongresi, Yunan işgalinin en yoğun hissedildiği bir bölgede toplanmıştır. Önce İzmir'in ardından Manisa ve kazalarının tek tek işgal edilerek Yunan işgal sınırlarının genişlemesi Batı Anadolu'da düzenlenen diğer kongrelerin bir ayağının da Alaşehir'de toplanması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Alaşehir Kongresi; özelde Batı Anadolu Kongreleri, genel çerçevede ise Erzurum ve Sivas Kongreleri'ni de içine alan, vatan savunması için Kuva-yı Milliye'yi hâkim ve etkin kılmak amacıyla yapılan kongreler arasında çok önemli bir yere sahiptir. Kongre, 22 farklı bölgeden 48 kişinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Kongreye katılan delegelerin hepsinin Milli Mücadele'de aktif rol almış olması da, bu kongrenin önemini gösteren başka bir örnektir. Alaşehir Kongresi'nde I. Balıkesir Kongresi'nde alınan kararlar aynen kabul edilmiştir. Buna ek olarak cephe savaşıların cephe gerisinde silahlı dolaşmaları yasaklanmıştır. Böylece bazı münferit davranışlarda bulunan Kuvayı Milliyecilerin bu davranışları engellenmek istenmiştir. Halkçı bir örgütlenme ruhu taşıyan kongrede cepheleri düzenleyen bir örgüt oluşturulmuştur. O dönemin koşulları göz önünde bulundurulduğunda birliklerin giyecek, yiyecek ve diğer ihtiyaçlarının karşılanması ile cephe gerisindeki hizmetler için yaptığı düzenlemeler oldukça önemlidir. Tüm bunların sorumluluğu ise çıkarılan bir talimatla menzil müfettişlerine bırakılmıştır.

Yapılan incelemeler sonucunda görülmüştür ki, bugün, delegelerin bazılarının hayatı hakkında oldukça kısıtlı bilgi vardır. Vatan topraklarının düşman işgalinden kurtulması için canla başla çalışan bu insanların hayatlarıyla ilgili bu kadar az bilgi olması üzücü bir durumdur. Fotoğraflardan da anlaşılacağı üzere 48 kişiden ancak yarısına yakınının fotoğrafına ulaşılabilmektedir. Bu durum da onlar hakkındaki bilgilerin ne kadar kısıtlı olduğunu gösteren bir diğer örnektir. Her biri ayrı bir çalışmaya konu olabilecek

(bir kısmı olmuştur da) bu vatanperver insanlar hakkındaki bilgimizin sınırlı olması buna engel teşkil etmektedir. Bu kısıtlı bilginin bir sebebi de kongreye katılan delegelerin bir kısmının yaptıkları onca hizmete, gösterdikleri onca fedakarlığa rağmen zaferin kazanılmasından sonra ön planda olmamayı seçmesi ve memleketlerine dönerek savaştan önceki mesleklerini yapmayı seçmiş olmalarıdır. Çünkü kurtuluştan sonra da ön planda olan kişilerin hayatlarıyla alakalı bilgi bulmak daha kolaydır. Ayrıca çoğunun anılarını yazmamış olması da bir eksikliktir. Her ne kadar bilgi ve kaynaklar sınırlı olsa da eldeki veriler bu tip bir çalışma için yeterli olduğu düşünüldüğünde Alaşehir Kongresi'ne katılan bütün delegelerle ilgili bilgilerin bir makale altında toplanması daha uygun görülmüştür.

KAYNAKLAR

Kitaplar

AGAĞLU, Bülent (1986), *Arap Harfli Ekonomi-İşletme Yayınları*, İstanbul.

AKTER-EĞE, Güneş N. (2006), *Babamın Emanetleri*, Dergah Yayınları, İstanbul.

AKYOL, Taha (2012), *Atatürk'ün İhtilal Hukuku*, 6. Baskı, Doğan Kitap, İstanbul.

ALBAYRAK, Mustafa (1998), *Milli Mücadele Döneminde Batı Anadolu Kongreleri*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara.

Anadolu ve Rumeli'de Gerçekleştirilen Ulusal ve Yerel Kongreler ve Kent Kongreleri Bibliyografyası Cilt: 4 (1994), Türkiye Büyük Millet Meclisi Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, Ankara.

APAK, Rahmi (1990), *Garp Cephesi Nasıl Kuruldu*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

AYDINEL, Sıtkı (1993), *Güneybatı Anadolu'da Kuva-yı Milliye Harekatı*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

BAYAR, Celal (1997), *Ben De Yazdım Cilt: 8*, Sabah Kitapları, İstanbul.

BERBER, Engin- BULUT, Taner – GÜL, Tülay (2013), *Ali Orhan İlkurşun'un Kaleminden İlk kurşun Ve Sonrası*, Ödemiş Belediyesi Yıldız Kent Arşivi Ve Müzesi Yayını, Ödemiş.

BURHAN, Sabahattin (2009), *Kurtuluş Savaşı'nda Gökçen Efe Destanı*, Nesil Yayıncılık, İstanbul.

Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Semineri (1975), Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara.

ÇARIKLI, Hacim Muhittin (1967), *Balıkesir Ve Alaşehir Kongreleri Ve Hacim Muhittin Çarıklı'nın Kuva-yı Milliye Hatıraları (1919 – 1920)*, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü Yayınları, Ankara.

ÇARIKLI, Turgut (2005), *Babam Hacim Muhittin Çarıklı*, Boğaziçi Üniversitesi Yayinevi, İstanbul, 2005.

ÇOKER, Fahri (1994), *Türk Parlamento Tarihi I. Dönem (1919-1923)*, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları, Ankara.

ÇOKER, Fahri (1996), *Türk Parlamento Tarihi IV. Dönem (1931-1935)*, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları, Ankara.

DAYI, S. Esin (1998), *Nazilli Kongreleri (1919)*, Atatürk Üniversitesi Yayınları, Erzurum.

Eski Harfli Türkçe Süreli Yayınlar Toplu Kataloğu 1.Cilt (1987), Milli Kütüphane Başkanlığı Yayınları, Ankara.

GÜNEŞ, İhsan (2004), *Türk Parlamento Tarihi V. Dönem (1935-1939)*, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları, Ankara.

İLGÜREL, Mücteba (1999), *Milli Mücadele’de Balıkesir Kongreleri*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, İstanbul.

İLHAN, Selçuk (1975), *Yüzbaşı Selahattin’in Romanı*, Remzi Kitabevi, İstanbul.

KAYGUSUZ, Bezmi Nusret (2002), *Bir Roman Gibi*, İzmir Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, İzmir.

KONUKÇU, Enver (2000), *Alaşehir Kongresi (16 – 25 Ağustos 1919)*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara.

Milli Mücadelede Alaşehir Kongresi (1988), Anadolu Matbaacılık, İzmir.

Milli Mücadele’de Balıkesir (1990), Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayınları, İstanbul.

MORALI, Nail (2009), *Mütarekede İzmir Olayları*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2. Baskı, Ankara.

MÜCELLİDOĞLU, Ali Çankaya (1968-1969), *Yeni Mülkiye Tarihi ve Mülkiyeliler*, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara.

MÜDERRİSOĞLU, Alptekin (1990), *Kurtuluş Savaşının Mali Kaynakları*, Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları, Ankara.

ÖZALP, Kazım, (1998), *Milli Mücadele I (1919 – 1922)*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

ÖZTÜRK, Kazım (1993-1995), *Türk Parlamento Tarihi II. Dönem (1923-1271)*, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları, Ankara.

ÖZTÜRK, Kazım (1995), *Türk Parlamento Tarihi III. Dönem (1927-1931)*, Türkiye Büyük Millet Meclisi Vakfı Yayınları, Ankara.

SARIKOYUNCU, Ali (1999), *Milli Mücadele’de Din Adamları Cilt I – II*, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara.

SELEK, Sabahattin (2000), *Anadolu İhtilali Cilt 1*, Kastaş Yayınları, İstanbul.

TANÖR, Bülent (2009), *Türkiye’de Kongre İktidarları (1918–1920)*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

TEKELİ, İlhan – İLKİN, Selim (1989), *Ege’deki Sivil Direnişten Kurtuluş Savaşı’na Geçerken Uşak Heyet-i Merkeziyesi ve İbrahim (Tahtakılıç) Bey*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

TOKER, Tarhan (1983), *Kuva-yı Milliye ve Milli Mücadele’de Denizli*, Denizli Sanayi Odası Yayınları, Denizli.

TURAN, Şerafettin (1991), *Türk Devrim Tarihi I. Kitap*, Bilgi Yayınevi, Ankara.

Türk İstiklal Harbi II. Cilt Batı Cephesi I. Kısım (1999), Genelkurmay Askeri Tarih Araştırma ve Strateji Enstitüsü Yayınları, Ankara.

UYAN, Muzaffer – YÜKSEL, İbrahim – AVŞAR, Nermin (2004), *Afyon’un Kilidi Afyon*, Afyon Valiliği Yayınları, Afyon.

ÜNAL, Muhittin (2002), *Miralay Bekir Sami Günsav’ın Kurtuluş Savaşı Anıları*, Cem Yayınevi, İstanbul.

YAVUZ, Behiç Galip (1998), *Ödemiş’in Tarihi*, Ödemiş Belediyesi Yayınları, Ödemiş.

YAVUZ, Behiç Galip (2012), *Bir Kentin Kurtuluşu*, Ege Ofset Matbaacılık Yayınları, İzmir.

Makaleler

EKİNCİKLİ, Mustafa (Güz 2012), “Parlamente Sistemine Geçiş Sürecinde Batı Anadolu Kongreleri”, *Gazi Türkiyat Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, Sayı 11, Sayfa: 137-153.

GÜNAY, Vehbi (Temmuz 2013), “Alaşehir Yöresinde İşgal Günlerinin Hüzünlü Bir Türküsüne Dair Bazı Bilgiler”, *Tarih İncelemeleri Dergisi*, Sayı: XXVIII/I, Sayfa: 133-150.

POLAT, Hasan Ali (Bahar 2012), “Milli Mücadele’de Batı Anadolu Kongrelerinde Alınan Mali Kararlar”, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, Sayı:31, Sayfa: 223-253.

YAMAN, Ahmet Emin (1 Mayıs 1988), “Anadolu’daki Kongre Kararlarında Silahlı Direniş Güçlerinin Mali Finansmanı İle İlgili Hükümler”, *Atatürk Yolu Dergisi*, Sayı: 1, Yıl:1, Sayfa: 83-96.

Diğer

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi

BİLGİ, Nejdet (2010), “Kuva-yı Milliye’de Bir Belediye Başkanı: Bahri Bey”, *Milli Mücadele’de Manisa ve Kuva-yı Milliye Sempozyumu*, Celal Bayar Üniversitesi Yayınları, Manisa.

http://www.akhisar.bel.tr/AKHISAR-BELEDIYESI-BASKANLARI_c1d28.htm, Erişim Tarihi: [15.10.2013].

